

Prinsippprogram

Overordnet, prinsipiell ramme om Juristforbundets politikk og meningsytringer

Likhet for loven

- Alle skal sikres nødvendig juridisk rådgivning, uavhengig av økonomi og geografisk tilhørighet, og mulighet til å fremme egen sak.
- Advokatbistand, rettshjelp og annen juridisk veiledning skal ytes av jurister og være tilgjengelig for alle som har behov for det.
- Juridisk kompetanse skal være tilgjengelig for alle og tas i bruk i alle deler av samfunnet.
- Offentlig forvaltning skal ha tilstrekkelig juridisk kompetanse til å sikre at lover og regler etterleves. Juridiske vurderinger skal fortas av jurister.
- Alle kommuner skal ha den juridiske kompetansen som er nødvendig for å gi innbyggerne lovmessige og forsvarlige tjenester.
- Lovgivning, rettsregler og rettspraksis skal være tilgjengelig, tydelig og forståelig. Veiledningsplikten i offentlig forvaltning må være tydelig og reell.
- Den offentlige salærsatsen må økes betraktelig for å sikre rettssikkerheten til innbyggere som ikke har mulighet til å engasjere advokat, ikke minst i saker mot offentlige etater. Den offentlige støtten til frivillige rettshjelpiltak må økes.

Rettsstat og demokrati

- Rettssikkerhet for individet og likhet for loven er grunnleggende forutsetninger for vår demokratiske rettsstat.
- Rettsstaten kan lett svekkes og må kontinuerlig underbygges og utvikles.
- Innbyggernes rettigheter og plikter er lovfestet. Det er myndighetenes plikt å sikre at loven og internasjonale forpliktelser overholdes.
- Kunnskap om lover og regler må vektlegges i all utdanning, forskning og yrkesutøvelse, slik at myndigheter, virksomheter og enkeltpersoner får økt kunnskap om lover og rettssystemets funksjon og betydning.
- Rett til reell deltagelse i regelutviklingen sikrer det beste lov- og regelverket og dermed den beste samfunnsutviklingen.
- Uavhengige domstoler og påtalemyndighet er en forutsetning for rettsstaten og rettssikkerheten. Dette hindrer maktmisbruk.
- Det trengs lovregulering av skjulte etterforskningsmetoder, uten å overse politiets behov for effektive verktøy i kampen mot alvorlig kriminalitet.

Arbeidsliv og arbeidsvilkår

- Arbeidslivet skal være regulert gjennom et sterkt lov- og avtaleverk som sikrer tilgang til arbeidslivet regulert arbeidstid, likestilling, reell medbestemmelse, godt arbeidsmiljø og.
- Verdien av juridisk kompetanse skal synliggjøres gjennom lønn. Den skal i størst mulig grad være individuell og forhandles lokalt i virksomhetene både i offentlig og privat sektor.

- Kollektive lokale forhandlinger skal sikre lønnsutvikling for alle, herunder generelle lønnstillegg og en individuell avlønning.
- Utdanning, kompetanse, verdiskaping, ansvar, måloppnåelse og behovet for rekruttering skal legges til grunn for lønnsnivået og lønnsutviklingen.
- Systemet for sykepenger og pensjon må sikre ytelser tilpasset inntektsnivået som yrkesaktiv.

Mangfold, diskriminering og sårbare grupper

- Reell likestilling mellom kjønnene må gjelde i alle deler av arbeidslivet og samfunnet.
- Diskriminering, trakassering, herunder seksuell trakassering, og mobbing skal ikke aksepteres i noen del av arbeidslivet eller samfunnet ellers.
- Mangfold (herunder bl.a. etnisitet, seksuell orientering, funksjonsevne) og inkludering i arbeidslivet skal være et grunnleggende prinsipp.
- Styrking av påtalemyndigheten vil heve bekjempelsen av vold i nære relasjoner.
- Tverrfaglig samarbeid mellom jurister og barnevernfaglige innen kommunalt barnevernet i alle kommuner vil sikre bedre beslutninger og ivaretagelse av barns rettssikkerhet.
- Styrket juridisk kompetanse i NAV vil forbedre saksbehandlingen og sikre rettighetene til brukerne. Samtidig vil det opprettholde tilliten til velferdssystemet.

Digitalisering

- Lovverket må gjennomgås og tilpasses den teknologiske utviklingen. En lovmessig kontroll med digitaliseringen/kunstig intelligens må bygges, ikke minst rammer for tolkning, anvendelse og automatisering av juridiske beslutninger.
- For å styrke lovmessig kontroll med utviklingen av digitale løsninger, må den teknologiske kompetansen hos jurister styrkes, gjennom juridisk forskning, integrerte teknologiske fag i den rettsvitenskapelige utdanningen og tilgang på relevant etterutdanning.
- Den teknologiske utviklingen krever harmonisering med EUs regelverk, tiltak for å styrke cybersikkerheten og lovendringer for å forhindre utenlandske påvirkningsoperasjoner.

Utdanning og forskning

- Lover, normer og regler påvirker samfunnsutviklingen og er en bærebjelke i rettsstaten. Det kreves juridisk kompetanse for å tolke og operasjonalisere lovverkets kompleksitet. Derfor må finansieringen av den rettsvitenskapelige utdanningen styrkes. Forskning og undervisning må kobles tettere sammen.
- Samfunnets reelle behov for jurister må utredes før den rettsvitenskapelige utdanningen evalueres og videreutvikles.
- Juridisk forskning må styrkes og finansieres på et høyere nivå for å gi lovgiver grunnlag for evaluering av lovene og mer presis lovgivning for fremtiden.

Naturvern og bærekraft

- For å sikre at miljølovgivningen tolkes riktig og følges, må det økt juridisk kompetanse inn i kommunene. Dette vil styrke vernet av sårbar natur.
- Tilsyn og kontroll med lokal naturforvaltning må opprettholdes hos stasforvalteren eller annet regionalt organ for å sikre en helhetlig ivaretagelse av sårbar natur.
- Lovverket for miljø og naturvern er tilstrekkelig og trenger ikke utskiftning, men reell tolkning og sikkerhet for at lovgivers intensjon følges.